

מדינת ישראל
הכנסת

א.ו.

פרוקדון ל מס' 54/ג

מישיבה של ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהתקיימה ביום ב',
י"ח בתמוז, תשי"ד - 19.7.54,
בשעה 19.45

נכחוני:

- מ. אונא - היו"ד
- ע. איכילוב
- ד. בר-רב-האי
- ס. חלל
- ז. לרהפטיג
- ס. סנה
- י. שפירא
- ב. שרון
- ח. דובין

חברי הוועדה:

מוזמנים: כד כהן - היועץ המשפטי לממשלה
כד ידין - מטה היועץ המשפטי

נעדרוני:

- ב. אזנבי
- ע. אסף
- ס. בגין
- י. בדר
- י. בר-יהודה
- י. הררי
- ת. טובי
- י. כסה
- ס. לורנץ
- ע. מילמן
- י. קליבנוב
- ס. קסיס
- ר. טדי
- א. תבורי

סדר-היום: חנק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה),
תשי"ד - 1954, סעיפים 16 - 19.

=====

היו"ר מ. אונא: אני פותח את הישיבה.

סעיף 16
=====

י. שפירא:

סעיף זה שונה בהרבה מהנוסח המקורי של הצעת
המסללה. סינויים אלה בוצעו לאחר שועדת המסנה,
אשר דמה בחוק זה, סמעה חוות-דעת מפלי אנשים רבים, מפלי שופט בית-המשפט
העליון ד"ר אגרונט, מפלי שופט בית המשפט המחוזי ד"ר הלוי, מפלי בציגי מסדר
הסעד ועוד. לפי הנוסח המוצע על-ידי ועדת המסנה יכול שופט לאסיל על הנאשם
מאסר על תנאי, אולם אין השופט יכול לדון את הנאשם למאסר על תנאי בשנת
אם הנאשם עבר פעמיים אותה העבירה.

או.

ז. ורהפטינג:

אני חושש שהטלים "...אשר בית המשפט קבעו מראש...".
יכבידו על השופט ויאלצו אותו לפדט בפסק-דינו

עבירות רבות.

י. שפירא:

אין זה הכרחי שהשופט יתן בפסק-הדין קטלוג
של עבירות, אשר בגללן יצטרך הנאשם לרצות את

המאסר על תנאי.

מר ידין:

אני רוצה לציין שלפי הנוסח הנזכר אפשר להבין
שהקובע הוא תאריך ההרשעה השניה ולא התאריך בו
בוצעה העבירה השניה. על-ידי כך אפשר לסכל את כל מטלת הטעיף הזה, מפני
שיכולים להתאריך את המשפט בכל מיני אמצעים ובצורה זו לדחות את תאריך
ההרשעה.

י. שפירא:

אני מקבל את הערתו של מר ידין.

ח. רובין:

אני מציע להצטרף לשופט את האפשרות לסלוח את הנאשם
לבית-הסוהר לתקופת מאסר קצרה זמן לאחיל על-ידי
את המסך העונש בצורת מאסר על תנאי.

י. שפירא:

אני מתנגד להצעה זו. אם השופט סבור שהנאשם הינו
אדם אשר לא יחזור עוד לסודו, הרי הוא יסיל ליני
מאסר על תנאי, ואין כל צורך במאסר לתקופה קצרה. אם השופט סבור לעומת זאת
שלא ניתן כבר לתקן את דרכי הנאשם, הרי אין כל תועלת להטיל על הנאשם מאסר
על תנאי.

ח. רובין:

אני סובר אחרת. השופט מייחס חוטב שהנאשם ניתן
לתיקון, אבל הוא רוצה שיחזר עם זאת הנאשם גם
יעונש וירגיש את עונשו. על כן הוא יסיל עליו תקופת מאסר קצרה, ותקופת
מאסר על תנאי ארוכה יותר.

י. שפירא:

אדם היוצא מבית-הסוהר צריך להיות בן-חורין, ואי
זה הוגן שלאחר שהנאשם ריצה את תקופת מאסרו בבית
הסוהר הוא יהיה נתון עוד למסך תקופה מסויימת למאסר על תנאי. עבדיין אשר
נידון למאסר על תנאי צריך לדעת שהוא זכה על-ידי כך לחסד מאת הסדינה.
אם יחד עם המאסר על תנאי הוא ידון גם למאסר בבית-הסוהר, לא יתעוררו בו
כל אותם הרגשות הטובים אשר עסויים להתעורר אם הוא ידון רק למאסר על תנאי.

ז. ורהפטינג:

האם קיימת אפשרות לסחרר אדם ממאסר על תנאי?

ח. כהן:

כן, ועדת הסחרורים מוסמכת לעשות זאת.

אשר להצעת חה"כ רובין, אני מתנגד בכל תוקף
לתקופות מאסר קצרות, כי הן אינן מביאות למדינה כל תועלת, ומצד שני הן
הרות-אסון לנידונים. אנו מקודים שהנהגת המוסד של מאסר על תנאי תביא
לידי ביטולן למעשה של תקופות מאסר קצרות.

ז. ורהפטינג:

אני מציע כי במקרה שהנאשם ידון למאסר על תנאי
העבירה אשר עבר תימחק מפנקס העבירות
אחרי תקופה קצרה יותר מאסר אילו נידון למאסר.

ח. כהן:

אנו דנים עתה בהצעת חוק חדש אשר יבוא במקום החוק
העומתומני לפרוצדורה פלילית בקשר להתיסנות העבירות
בחוק המונח עתה לפנינו לא מדובר על התיסנות העונשים, ואם כי נושא זה
קטור גם בדרכי הענישה, הרי הוא קרוב יותר לפוך ההתיסנות. כאשר הנועצת
תדון בהצעת החוק החדש לגבי תקופות התיסנות יוכל חה"כ ורהפטינג להביא את
הצעתו, אם כי אינני חושב שנקבע תקופת התיסנות קצרה יותר למאסר על תנאי.
הואיל ותקופת ההתיסנות נקבעת על-פי העבירה ולא על-פי העונש שהוטל על
עובר העבירה.

ה. כתן:

אני מציע לסעיף 16(ב) את הנוסח כדלקמן: "מאסר על תנאי לא ירוצה אלא אם הורשע הנידון - (1) במעשה פשע; או (2) באותם עוונות שנקבעו מראש על-ידי בית המספס בגזר-דינו; והעבירה הנוספת נעברה תוך תקופה שנקבעה על-ידי בית המספס בגזר-דינו וסלא תפחת מסנה ולא תעלה על שלוש שנים מיום גזר-הדין".
לסעיף 16(ג) אני מציע: "לא יסתמס בית-המספס במסכותו לפי סעיף (א) לגבי מאסר סיוטל בסל העבירה הנוספת האסורה בסעיף (ג)".

הנחלט: לקבל את סעיף 16 בנוסח הבא -

(א) מקום שבית המספס רטאי להטיל עונס מאסר, רטאי הוא לצוות כי המאסר יהיה על תנאי.

(ב) מאסר על תנאי לא ירוצה אלא אם הורשע הנידון-

(1) במעשה פשע; או

(2) באותם עוונות שנקבעו מראש על-ידי בית

המספס בגזר-דינו;

והעבירה הנוספת נעברה תוך תקופה שנקבעה על-ידי

בית המספס בגזר-דינו וסלא תפחת מסנה ולא תעלה

על שלוש שנים מיום גזר-הדין.

(ג) לא יסתמס בית המספס במסכותו לפי סעיף (א) לגבי

מאסר סיוטל בסל העבירה הנוספת האסורה בסעיף (ג).

המתייגות לחק"כ רובין המציע להשאיר לסופס את האפשרות להטיל על הנאסם הן תקופת מאסר והן מאסר על תנאי.

סעיף 17

=====

י. ספירא:

מכיוון שכיום לא קיים עדיין הסובבון הדרוש להפעל סעיף 17, נאסר בסעיף קטן (ה) סעיף 17 יכנס לתקפו ביום שייקבע על-ידי שר המספטים, ולא ביום הכנס החוק כולו לתקפו.

אני תוסך בסעיף זה, אולם יס לי חסס פרוצדורלי. אני חושט שאפסר יהיה לערער על גזר-דינו של הסופס בטענה שהדו"ח של קציין המבחן שהוגש לסופס לא כלל את כל הפרטים המפורטים בסעיף מסנה לסעיף (א). על כן יס להוטיף בסעיף 17 פסקה האומרת ספסול בהגסת הדו"ח לא יסמס עילה לערעור.

ג'ו"ר ט. אונא: האם עדיכת הדו"ח לא תוכל לעכב לזמן רב את סתן גזר-הדין?

ה. כתן: באופן תיאורטי - כן. אבל מסיבה זו לא יכנס סעיף זה לתקפו, אלא לאחר ססר המספטים יכריז על כך ברטומות, בהיותו מסוכנע סמספר קציגי המבחן מאפסר ביצוע הסעיף. בכל אופן אסור לבקס דין-וחסבון לפני הרטעת הנאסם.

ז. ורהפטיג:

בדרך כלל בהוגה אמלנו הסיטה שהסופס אינו צריך על פסקי-הדין הקודמים שהוצאו נגד הנאסם, כדי לא יספיע עליו כמאסר יבוא לקבוע את עונסו של הנאסם. זאת אומרת סאם קציין המבחן יססור לסופס דין-וחסבון על עברו של הנאסם ויפרט בדו"ח את העבירות הקודמות שלו יספיע הדבר לדעתו ולהחמרה עונסו של הנאסם, כן חושט אני בפני הנאסר בסעיף 17(ב). אם נאסר סקציין המבחן רטאי להטליך בפני הסופס על סיבו ופידתו של העונס, הרי בזה טעבירים את האחריות לקביעת העונס יידי הסופס לקציין המבחן. מפני שלסופס תהיה נטייה להיות קסור בהמלצתו של קציין המבחן.

או.

ה. פירוט:

אשר לסאלתו השנייה של חה"כ ורהפטיג, הרי בארצות רבות בית-המספט קובע את העונש רק לאחר סמט הצעות טאל התביעה הכללית. בארץ אין בית המספט יכול לקבל הצעות לקביעת העונש. אלא הוא עצמו קובע אותו לאחר סמט ורעה מן הנאסם ולפעמים אף לסך דקון סמט בלבד. אולם כאן קובעים בחוק סקצין המבחן יקור את כל הנוגע לנאסם ותוא היחיד שבאסט יכול להגיע לידי חוות-דעת. העונש העסוי נהנה את הנאסם לטוטב. סדוע, אם כן, לסנוע מהסוים יגיעה זאת הנכצאת בידי קצין המבחן? אם רוצים לעשות זאת, הרי אין כלל צורך בקביני מבחן. כסובן, בית המספט אינו קסור בהטלצתו של קצין המבחן.

אשר לסאלתו הראשונה של חה"כ ורהפטיג, הרי יתכן שפסקרים טסויים יביא הדו"ח של קצין המבחן לידי החסרת עונשו של הנאסם. אולם המחקק אינו סתחטב בזה אם הדבר עסוי להביא לידי החסרתו או הקלתו של העונש; תפקידו של המחקק להגן על החברה בפני עבויינים ועל כן הסופט צריך להטיל על הנאסם את העונש הסמטיים לו, בין אם הוא חסור ובין אם לאו. הסיטה של הגסת דו"חים לסופטים נהוגה בארצות רבות, והחוק הסובח לפנינו חסמך בסעיף זה על החוק של סדינת הנו-החוק.

י. אינטיגו:

לדעת, את סעיף (ג) יש למחקק, מפני שהוא מעניק לקצין המבחן סמכויות הסנויות בידי הסופטים.

ז. ורהפטיג: אני סציע למחקק את הסעיף (א)(1), וכן את סעיף (ב).

סר. ידיו:

בקסר לדיסט של סקצין המבחן להעיד, ססוד אחד מן בו כי הסופט יקסס בקסר המבחן יין-דחסרון על הנאסם אם בכורנתו להטיל על הנאסם עונש העולה על הסמט זמני של שנה אחת ואילו סוד שני, הסופט בסרם קיבל את הדו"ח אינו יוצע ידיו אם סעיף זה חל על הסקרה הסוים שלפניו, מפני שהוא אינו יודע איזה עונש יטיל על הנאסם.

י. פירא:

לפי דברי סר ידיו, רצוי במסר למסר שבית המספט רסאי לבקס דו"ח בכל סקרה, אולם הוא אינו רסאי להטיל טסר לתקופה העולה על שנה אחת מבלי סיבקס תחילה דו"ח על הנאסם.

אשר להצעתו של חה"כ ורהפטיג למחקק את סעיף (א)(1) בסקרה זה אני סקבל בדרך כלל את הסקפתו של היועץ המספטי, אולם הייתי סוסר ואסר שאין לכללל בדו"ח עבירות קודמות שהנאסם הואסם בהן אבל לא הורסע. הטעם לכך הוא שאם הנאסם הורסע כבר בעבירות קודמות, הרי הסופט יחסיר בעוד לאחר קבלת הדו"ח. אולם אם הנאסם הואסם כבר פעם בעבירות אחרות ונכסא זכאי הרי אם קצין המבחן יציון בדו"ח את ההאסמות הקודמות יתקבל אכסודר סודס ע לעונש בפועל על האסמות סזוכה סהן.

בקסר לסעיף (ב), אני חסב כי יש להסאיר לסוים אופציה להפעלתו, ואילו סעיף (א) צריך להיות אובליגטורי בכל סקרה כסטר הסופט רוצה להטיל על הנאסם ססר לתקופה העולה על שנה אחת.

ה. כהן:

אני בעד זה שבית המספט יקבל דו"ח על כל ההאסמות שהובאו אי-פעם בנד הנאסם, בין אם הורסע בהן ובין אם לא הורסע. אני גם אינני מבין כיצד אפשר לחשוב שסופט יחסיר בעונשו של הנאסם אם בדו"ח יצוין שהנאסם הובא כבר לדין על האסמות אחרות, אבל זוכה. אם אדם באמת הואסם פעמים סספר ויצא זכאי, הרי קצין המבחן לא יסח בציון העובדות בלבד, אלא הוא גם יכתוב בדו"ח על הסבל סנגרם לנאסם בסר הקודמים שבהם זוכה, ואסר יתכן והביאו אותו לפני מבחטיה כלפי החברה וכו'. סזה גם לביצוע עבירה אסר בעקבותיה הוגס הדו"ח.

ו. גר-רב-האי:

יש גם להדגיש שעברו של הנאסם אינו כולל רק האסמות קודמות, שהחברים חסמטו. יש לגלל יחסר עונסו. גכרו של הנאסם יכול לכלול גם עובדות סנויות על הסופט להקל בעונסו, ככון היותו של הנאסם בסחנות ססגר וכו'.

ח. כהן:

כדי שהסופט יוכל להצטט את הסיפול הנכון בנאסם יש לגולל בפניו את כל המסמך על עברו של הנאסם.

ז. ורהפטיג:

לפידוס כזה אני ססביח, כן ססודר אני בהצעת; של חה"כ ספירא שאין לכללל בדו"ח האסמות קודמות שהנאסם

לא הורסע עליהן.

או.

פ. תלל:

לדעתו אין למחוק את הסלה "מידתו" בסעיף (ב) ויש להשאיר בידי קצין המבחן את האפשרות להסליף בפני השופט על מידת עונשו של הנאשם. אם לא ייעשה כך, הרי יתכן מאד שבגלל הנטייה למלא את הפסוק "צדק צדק תרדוף" יגורמו לכך שהנאשם יישלח אסנת לטאסר לתקופה ארוכה, אבל בני מספחתו של הנאשם שאולי פרנסתם תלויה בו יצטרכו לרעוב, ואולי אף יעברו עבירות כדי למצוא לעצמם אמצעי קיום. על כן יש להשאיר בידי קצין המבחן את אפשרות ההסלצה, מפני שהוא היחיד המכיר את מצבו הכלכלי של הנאשם ושל בני מספחתו.

היו"ר ט. אונא:

קצין המבחן רשאי ליעץ על טיבו של העונש, אולם ברגע שהוא סתערב במידת העונש הוא נכנס לתחום סמכויותיו של השופט. זאת יש לזכור כאשר באים לנסח סעיף זה.

י. ספירא:

תפקידו של השופט לקבוע את העונש המתאים כדי להחזיר את הנאשם למוטב, וכן הוא צריך לקבוע עונש אשר יפחיד את העבריינים הפוטנציאליים. קצין המבחן מיעץ לשופט רק בקשר לאספקט הראשון של העונש, היינו בקשר להחזרת הנאשם למוטב. על כן, אם לקצין המבחן תינתן הרשות להסליף בפני השופט על מידת עונשו של הנאשם ייהרס האסון שהציבור רוחס לשופטים. לכן מוטב למחוק את הסלה "מידתו".

ז. ורהפטיג:

למעשה הסלצת קצין המבחן תהווה טעין עונש סיניטור, ומכיוון שאני מתנגד לקביעת עונשי סיניטור, הריני מציע למחוק את הסלה "מידתו".

הנחלס: א. למחוק את הסלה "מידתו" הטופיעה בסעיף 17(ב).

ב. לא לקבל את ההצעה בדבר אי-הכללתן בדו"ח של האסנות קודמות שהנאשם לא הורסע בהן.

המתייגות לחה"כ איכילוב וורהפטיג.

ג. לקבל את הסעיף 17 בנוסח כדלקמן -

- "(א) הורסע אדם בדין, רסאי בית המספט, בטרם יטיל עליו עונש, לדרוס דין-וחשבון בכתב של קצין מבחן על כל אלה: -
- (1) עברו של הנאשם;
- (2) מצבו המשפחתי של הנאשם עם פרטים סלאים ככל האפשר על הוריו, בן-זוגו, ילדיו, אחיו ואחיותיו;
- (3) מצבו הכלכלי של הנאשם;
- (4) מצב בריאותם של הנאשם ובני מספחתו;
- (5) נסיבות פרטיות מיוחדות - אם ישנן - שהביאוהו לידי עבירה.

(ב) לא יטיל בית המספט עונש מאסר שלא על תנאי לתקופה העולה על שנה אחת אלא לאחר קבלת דין-וחשבון כאסור.

(ג) בדין-וחשבון כאסור רסאי קצין המבחן להסליף בפני בית המספט על טיבו של העונש שיט בו לדעתו סיכוי סביר להחזרת הנאשם למוטב.

(ד) בית המספט רסאי לצוות כי דין-וחשבון שהוגש לו על-ידי קצין המבחן כאסור ייטסר לבעל-הדין ולסמוע טענותיהם לגביו; אך אין הוא חייב לעשות כן.

(ה) הטיל בית המספט על הנאשם עונש מאסר לאחר קבלת דין-וחשבון כאסור, יישלח העתק הדין-וחשבון לנציב בתי-הסוהר וישמש בידו חומר לתכנון הטיפול באסיר.

או.

(ו) הטענה כי דין-וחשבון שהוגש לבית המשפט כאסור לא נערך לפי הוראות סעיף זה לא תשמש עילה לערעור.

(ז) סעיף זה ייכנס לתקפו ביום שייקבע על-ידי שר המשפטים באכרזה שתפורסם ברשומות.

סעיף 18
=====

אני מציע לכתוב, כי הקנס ישולם תוך שלושים יום, אלא אם קבע בית המשפט אחרת.

ז. ורהפטיג:

הנחלט: א. לא לקבל את הצעתו של חבר-הכנסת ורהפטיג.
הסתיונות לחה"כ ורהפטיג כנ"ל.

ב. לקבל את סעיף 18 בנוסח כדלקמן -
"קנס שהוטל ישולם סיד, אך רשאי בית המשפט לצוות שהקנס ישולם תוך תקופה ובהנאים שקבע."

סעיף 19
=====

הנחלט: לקבל את הסעיף בנוסח כדלקמן -
"קנס שלא שולם בטווח, יחול על גבייתו הוראות פקודת המסים (גבייה) - פרט לסעיף 12 שבה - כאילו היה מס בטבעותו באותה פקודה."

אני מצטער שלא נוכחתי בישיבה כאסר דנו על סעיף 16 של החוק, ועל כן ברצוני להעיר עתה

ט. הלל:

הערה קצרה.

אני תומך מאד במוסד של מאסר על תנאי, אולם ברצוני לשמור על מוסד זה למען לא יהיו מסנן אנשים שאינם ראויים לכך. דווקא הפושעים המנוסים, אשר הובאו כבר לדין פעמים מספר, יכולים ויודעים כיצד להשפיע על השופט שיטיל עליהם מאסר על תנאי בלבד. על כן אני מציע שבטקרה והעבירה שאדם הורשע עליה היא פסע, לא יוטל עליו מאסר על תנאי אלא בהתייעצות עם קצין המבחן.

י. ספירא: אם נאסם הורשע על הריגת אדם תוך נהיגה רשלנית, יש להניח שהשופט יטיל עליו מאסר על תנאי בלבד. לעומת זאת, אם ישנן לנאסם הרשעות קודמות, הן תמיד תובאנה לידיעתו של השופט על-ידי התביעה. השופטים גם נוהגים בדרך כלל להטיל מאסר על תנאי כעונש על עבירה מסויימת, אם זוהי העבירה הראשונה שהנאסם הובא עליה לדין. על כן אין לחסוס בפני הטלת מאסר על תנאי על אנשים שאינם ראויים לכך. כמו כן, בקבע בסעיף 17, כי השופט רשאי לבקש מאת קצין המבחן דין-וחשבון על הנאסם בכל טקרה שמצאו חייב בדין.

ה. כהן: בכל טקרה בו יש לשופט ספק אם אפשר להטיל על הנאסם מאסר על תנאי הוא יבקש דין-וחשבון מאת קצין המבחן. אולם, אם אין לשופט כל ספק שהנאסם אינו ראוי למאסר על תנאי בלבד, אין צורך לחייב את השופט לקבל תחילה דין-וחשבון, כי זה רק יכביד עליו.

הנחלט: לא לקבל את הצעתו של חה"כ הלל.